
Vanhusneuvoston kokous

Aika: Keskiviikko 18.1.2023 klo 13.00 – 15.39

Paikka: Kaupunginhallituksen sali, kaupungintalo

Läsnä, valtuustoryhmien edustajat

Auni-Marja Vilavaara	puheenjohtaja (vihreät)
Vesa Paavonen	2. varapuheenjohtaja (SDP)
Jussi Silvonen	(Vas.)
Reetta Angelvo-Riipinen	(PS)
Päivi Riihilahti-Syvänen	(Kok.)

Järjestöjen edustajat:

Lahja (Lala) Sjöblom	Eläkkeensaajien Keskusliiton Helsingin piiri, 1.varapuheenjohtaja
Lena Lindberg	Samrådet i SPF Helsingfors
Liisa Hangonmäki	Helsingin Kunnalliset Eläkeläiset
Marja Ruotsalainen	Pääkaupunkiseudun omaishoitajat
Olli Salin	Eläkeläiset ry, Helsingin aluejärjestö
Pirjo-Liisa Kangasniemi	Helsingin kansallinen senioripiiri
Pirkko Linder	Helsingin seurakuntayhtymä
Susanna Lehtovaara	Jade-yhteisö
Teija Mikkilä	Helsingin Muistiyhdistys

Kaupungin pysyvät asiantuntijat

Minna Kaattari	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Emmi Komlosi	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Stina Högnabba	Kaupunginkanslia (etäyhteydellä)
Pirjo Tujula	Kaupunkiympäristön toimiala
Seija Meripaasi	Sosiaali- ja terveystoimiala (etäyhteydellä)

Muut kaupungin edustajat (kaupunginkanslia)

Titta Reunanen	vuorovaikutuspäällikkö (etäyhteydellä)
Tiina Lappalainen	vammaisasiamies, vammaisneuvoston siht.
Outi Paulig	vanhusneuvoston sihteeri

1.

Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.00.

2.

Osallistujien toteaminen

Sote-toimialan edustaja Seija Meripaasi, kaupunginkanslian edustaja Stina Högnabba sekä vuorovaikutuspäällikkö Titta Reunanen osallistuivat etäyhteydellä.

3.

Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin asialista työjärjestykseksi. Lisättiin kohtaan tiedotusasiat neljä asiaa.

4.

Edellisen kokouksen muistio

Vanhusneuvoston kokousmuistio 7.12.2022 oli jaettu neuvostolle 14.12.2022. Muistiosta ei ollut tullut huomautuksia, joten se hyväksyttiin.

5.

Muistion tarkastajat

Muistion tarkastajiksi valittiin Vesa Paavonen ja Päivi Riihilahti-Syvänen.

6.

Sote-toimialan vastaukset vanhusneuvoston esittämiin kysymyksiin vanhusten sosiaalipalvelujen arvioinnissa

Kokouksessa 7.12.2022 päätettiin lähettää sote-toimialalle vuoden 2021 vanhuspalveluja koskeva arviointi, joka perustui kokouksessa 9.11.2022 saatuun esittelyyn ja keskusteluun. Toimialalta saadut vastaukset oli jaettu neuvostolle 16.1.2023. Toimialan edustaja totesi vastauksen pääkohdat ja niitä kommentoitiin keskustelussa.

Ympäri vuorokautisessa hoidossa ja palveluasumisessa edetään valtakunnallisten suositusten mukaan. Uudishankkeet tuovat uusia paikkoja. Rakennushankkeita valmistuu v. 27-2028 alkaen. Sotepe-toimiala pyrkii aktiivisesti siihen, että osa niistä valmistuisi jo aikaisemmin. Keskustelussa tuli esiin, että ympärivuorokautisen hoidon paikkojen riittävyys ja lähivuosien näkymät huolestuttavat edelleen vanhusneuvostoa.

Käytäntöjä omaishoitajien vapaapäivien käytön laajentamiseksi kehitetään. Koottua tilastotietoa vapaapäivien käytöstä ei vielä nyt ole, mutta asiakasohjauksessa on tiedot kunkin omaishoitajan vapaapäivätilanteesta. - Omaishoidon vapaapäivien käyttö ja omaishoitajien palvelut käsitellään vanhusneuvoston helmikuun kokouksessa.

Päivystysten asiat ovat saaneet paljon mediajulkisuutta mutta Helsingin osalta tilanne on ollut koko ajan tyydyttävä. Liikkuvan hoitajan, henkilökunnan koulutuksen ja geriatripäivystäjän avulla on saatu vähennettyä tarpeetonta päivystykseen menoa. Kriisipaikkoja on käytävissä ja niiden määrää on lisätty.

Kotiutuksen suunnittelu on prosessi, joka lähtee heti sairaalajakson ensimmäisestä päivästä. Kotiutushoitajat siirtyvät päivystysten siirron myötä HUS:iin. Kotiutukset suunnitellaan tarkkaan ja tukiverkostot varmistetaan. Tämä on monen tahon yhteistyötä ja parantamisen varaa on aina. Kirjaamista parannetaan kevään aikana.

Asiakasmaksuista saadaan tarvittaessa erikseen esittely vanhusneuvostolle. Maksujen alentamista ja perimättä jättämistä koskevista päätöksistä on kokonaismäärät, mutta tällä hetkellä ei ole tarkempia tietoja päätösten laadusta.

Huoli-ilmoitusten määrän nousu kertoo siitä, että tämä mahdollisuus tiedetään. Ilmoituksia tulee monilta tahoilta. Avun saannin kynnyks on matala, mutta asiakkaiden tilanteet usein mutkikkaita. Keskustelussa pohdittiin erilaisia syitä, jotka ovat mahdollisesti vaikuttaneet huoli-ilmoitusten määrän lisääntymiseen. Huoli-ilmoitus ei ole pääosin tarkoitettu asiantuntijatahojen väliseen viestintään.

Psykiatrisista tai päihdeongelmista kärsivät ikääntyneet saavat apua. Meneillään on ikääntyneille suunnattu päihde- ja mielenterveyshanke. Työntekijöitä koulutetaan myös lähisuhdeväkivaltaan liittyviin asioihin, jotka ovat eettisesti haastavia. Keskustelussa nousi esiin, että ikääntyneiden perhetilanteet aikuisten lasten kanssa ovat joskus vaikeita ja työntekijöiden osaamisen kehittäminen on tarpeellista.

Sovittiin, että keskustelun johtopäätökset kootaan työvaliokunnassa.

7.

Lausunto apuvälineiden palauttamista koskevasta valtuustoaloitteesta

Lausunnon sisällöstä käytiin lähetekeskustelua neuvoston kokouksessa 12.10.2022. Lausuntoluonnos, aloite ja sote-toimialalta saatu kuvaus apuvälineprosessista oli jaettu neuvostolle 21.12.2022.

Kommentit lausuntoluonnokseen oli pyydetty neuvostolta 3.1.2023 mennessä. Kommentteja ei tullut. Työvaliokunta käsitteli lausuntoluonnosta kokouksessaan 11.1.2023. Liitteenä oli jaettu lausuntoluonnos. Siihen ei esitetty muutoksia, joten se hyväksyttiin. Lausunnon määräaika on 31.1.2023. [Lausunto lähetetty 19.1.2023, siht. lisäys]

8.

Ratikkapysäkkien poistamissuunnitelmat

Vanhusneuvostolle tuli kokouksessa 7.12.2022 kaupunkiympäristötoimialan edustajan kautta kaupunkilaiselta viesti, jossa kritisoitiin toimialan suunnitelmaa ratikkapysäkkien vähentämisestä. Viestin lähettäjä pyysi vanhusneuvostoa estämään tällaisen suunnitelman toteutumisen. Viesti oli jaettu neuvostolle 8.12.2022.

Viestissä viitatussa kaupunkiympäristölautakunnan [päätöksessä 25.5.2021](#) (§277) ”Raitio-ten pysäkkien ja jalankulkijaylitysten kehittämistoimenpiteet” päätetään poistaa seuraavat pysäkit: Hietalahdenkatu, Köydenpunojankatu, Kirurgi, Ulkoministeriön keskustan suunnan laiturit, Mastokatu, Kellosilta sekä Pyöräilystadion. Perusteluissa todettiin mm. ”Muutosten tarkoituksena on parantaa pysäkkien palvelutasoa, mahdollistaa pikaraitioliikenne, vähentää palvelualueiden päällekkäisyyttä ja nopeuttaa liikennettä. Kantakaupungin raitioverkolla tavoitellaan keskimäärin noin 300-500 metrin pysäkkivälejä, mutta myös tätä lyhyemmät ja pidemmät välit ovat mahdollisia olosuhteista riippuen.”

Neuvostolle oli jaettu 18.1. esitys raideliikenteen esteettömyydestä. Kaupunkiympäristötoimialan edustaja esitteli tämän taustaksi asian käsittelylle. Esityksessä käytiin läpi lautakunnan tekemä päätös ja sen taustat. Joitakin pysäkkejä päätettiin parantaa ja joitakin poistaa. Käytiin läpi nämä kaikki perusteluineen. Eri käyttäjäryhmillä painottuvat esteettömyyden suhteen erilaiset tarpeet ja niiden yhteensovittaminen voi olla haasteellista.

Kaupunkiympäristötoimialan näkökulmasta on perusteltua parantaa vilkkaimpia pysäkkejä ja poistaa poistettavaksi esitetyt pysäkit. Ratikkaliikenteen esteettömyyden parantamiseen on tehty paljon parannuksia.

Keskustelussa tuotiin esiin, että pysäkkien poistoa tulisi tarkastella kaikkien käyttäjien kannalta. Esimerkiksi Kirurgin pysäkkiä käyttää sairaalan henkilökunta, joiden on tärkeää päästä sujuvasti työpaikalleen. Sairaalassa asioi myös paljon vaikeasti liikkuvia henkilöitä, joille 150 metrin lisäys käveltävään matkaan on merkittävä. – Mäkelänrinteen lähellä olevien pysäkkien poistoa kritisoitiin.

Kysyttiin Kalasataman ratikkareitin aloitusaikataulua ja saatiin vastaus, että liikennöinti alkaa ensi vuonna. [Tästä on nettisivut [linkki](#), siht.lis. 20.1.2023]

Työvaliokunta valmistelee vanhusneuvostossa käydyin keskustelun pohjalta kannantoton ratikkapysäkkien poistosta.

Kysyttiin, onko linjauksia ratikoiden mainosteippauksista. Ne estävät näkyvyyden pyörätuolin käyttäjille. Toimialan edustaja selvitti asian ja toimitti tiedon linjauksista kysyjälle.

9.

Esitys HSL:lle sarjalippujen seniorialennuksesta, pääkaupunkiseudun vanhusneuvostojen yhteisen kirjelmä

HSL teki keväällä 2022 asiakaskyselyn, jossa selvitettiin kiinnostusta eri vyöhyke- ja lippuvaihtoehtoihin. Sarjalippu herätti kiinnostusta. Loppusyksyllä, mm. yleisötilaisuudessa 23.11.2022 HSL:n edustajat kertoivat sarjalippuvaihtoehdon olevan etenemässä.

Espeen vanhusneuvosto esitti 8.12.2022 muille pääkaupunkiseudun vanhusneuvostoille, että sarjalippukokeilu tulisi saada seniorialennuksen piiriin. Samalla kysyttiin halukkuutta vanhusneuvostojen yhteiseen kirjelmään. Helsingissä asia päätettiin ottaa tammikuun kokouksen asialistalle. Neuvoston puheenjohtaja on keskustellut asiasta HSL:n edustajan kanssa. Sarjalippukokeilu tulee keväällä ja ainoastaan mobiilisovellukseen. Vanhusneuvostojen tulisi nyt siis vaikuttaa siihen, että sarjalippuun saadaan myös seniorialennus ja muut alennusryhmät. Samalla kokeilussa tulisi muokata sovellusta käyttäjäystävällisemmäksi.

Neuvostolle oli jaettu asialistalla seuraava esitys kannanotoksi:

”Pääkaupunkiseudun vanhusneuvostot ovat keskustelleet HSL:n tulevasta sarjalippuja koskevasta kokeilusta: Toimiva joukkoliikenne on oleellista välttämättömän asioinnin vuoksi sekä siksi, että monipuolinen liikkuminen tukee henkisen kunnon, terveyden ja liikuntakyvyn ylläpitämistä. Mahdollisuus turvallisen joukkoliikenteen käyttöön on sekin hyvin tärkeä asia. Monen ikäihmisen taloudellinen tilanne vaikuttaa huomattavasti siihen, onko mahdollisuutta käyttää joukkoliikennettä. On odotettavissa, että hinnoittelua kohtuullistamalla ikäihmisten joukkoliikenteen käyttö kasvaa.

Pääkaupunkiseudun vanhusneuvostot esittävät, että sarjalippukokeilussa kokeillaan myös erilaisten alennusten käyttämistä. Tällöin voidaan nähdä, miten sovellus on muokattavissa erilaisiin tarpeisiin erilaisissa tilanteissa, eikä sovelluksen testaamista tarvitse tehdä uudelleen. Olemme valmiit lisäämään ikääntyneiden informoimista kännykällä maksamisen tekniikasta, jotta mahdollisimman moni ikääntynyt voisi kokeilla uudenlaista sarjalippua. Kertalippu on ikäihmiselle kaikkein tärkein. Ikäihmisten liikkuvuus ja joukkoliikenteen käyttö kasvaa samoin kuin lipputulot.”

Espoon vanhusneuvosto oli ilmoittanut hyväksyvänsä kannanoton. Kauniaisten vanhusneuvosto oli ilmoittanut olevansa hyvin todennäköisesti mukana kannanotossa.

Kannanottoesitys hyväksyttiin. Todettiin, että asiasta voidaan vinkata opiskelijoille, koskee heitäkin alennusryhmänä. Odotetaan vielä Vantaan kannanottoa ennen yhteisen kannanoton lähettämistä. *[siht.lis.:Ilmoitus mukana olostu saatu Vantaalta 20.1. ja Kauniaisista 24.1/op 25.1.]*

10.

Toiminnan arviointi ja kehittäminen, ehdotukset seuraavalle vanhusneuvostolle

Tammi-huhtikuun kokouksissa tehdään arviointia toimikaudesta ja koonti ehdotuksista käsitellään toukokuun kokouksessa. Työvaliokunnan keskustelussa seuraavalle neuvostolle tehtävistä ehdotuksista tuli esiin ainakin aktiivinen vaikuttaminen päätöksentekijöihin esim. yhteyksien luomisella valtuustoryhmiin heti toimikauden alkaessa. Yhteistyötä vammaisneuvoston kanssa kannattaa työvaliokunnan arvion mukaan lisätä.

Arvioinnin pohjana oli vanhusneuvoston toimintasuunnitelma kaudelle 2021-2023. Vanhusneuvostolle oli jaettu toimintasuunnitelman päivitetty seuranta. Kaikkia toimintasuunnitelman aiheita oli käsitelty, lukuun ottamatta eläkeläisjärjestöjen tila-asioita, joita on syytä vielä käsitellä. Neuvoston toivottiin tekevän aktiivisesti kannanottoja edelleenkin, esimerkiksi omaishoitoon liittyen.

11.

Kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden ajankohtaiset asiat

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen [verkkosivuilla](#) esitellään hyvinvointisuunnitelmaa, sen mittareita ja seurantatietoja. Seurantatiedot kootaan ensimmäisen kerran tammi-kuussa.

Ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämisen verkostokokouksen 12.12.2022 muistio liitteinen oli jaettu vanhusneuvostolle. Verkoston seuraava kokous on 23.1.2023. Verkosto käsittelee seurantatietoja tietotyöpajassa 15.2. ja siinä neuvoston edustajat voivat tuoda esiin asioita, joita haluavat erityisesti nostaa esiin.

Tekeillä on paperiesite hyvinvointisuunnitelman ikääntyneitä koskevista osuuksista. Ensimmäiset Stadin HYTE-virtuaaliaamukahvit ovat 3.2.2023. Aiheena ovat päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiville ikääntyville kehitetyt uudet palvelut. Vanhusneuvostolle on lähetetty 10.1.2023 kutsu, jossa on osallistumislinkki. Tilaisuuteen ei tarvitse ilmoittautua.

Kaupunginkanslian edustaja kertoi, että hyte-suunnitelman toimenpiteiden ensimmäisiä seurantatietoja kootaan 27.1.2023 asti. Toimenpiteistä suurin osa on jo käynnistynyt. Seurannan yhteenveto ja raportti menevät käsittelyyn kevään valtuustoseminaariin.

Kuultiin toimialojen edustajilta hyte-suunnitelman näkyvyydestä työssä: Kasvatus- ja koulutustoimialan sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimialan edustajat totesivat, että suunnitelma näkyy ja siinä olevien asioiden eteen tehdään töitä. Kaupunkiympäristötoimialalla on sovittu vastuuhenkilöt toimenpiteiden seurantaan. Uusi liikenneturvallisuustyöryhmä on perustettu.

Puheenjohtaja kysyi hyte-työn näkyvyydestä järjestöissä ja seurakunnissa. Järjestöjen edustajat totesivat, että avustuspäätökset ja rahoituksen turvaaminen ovat keskeisiä järjestöjen toimintaedellytyksiä. Seurakuntayhtymän edustaja kertoi, että kirkon palveluja parannetaan seniorikeskuksissa ja tällä myös pyritään hyvinvoinnin edistämiseen.

Kaupunginkansliassa valmistellaan järjestöneuvottelukunnan nimeämistä. Asia tulee kaupunginhallituksen asialistalle lähiaikoina. - Järjestötapaaminen eläkeläisjärjestöille ja ikääntyvien hyvinvointia edistävälle järjestöille pidetään 5.4.2023. Tiedote asiasta järjestöille on lähdössä lähiaikoina.

Vanhusneuvosto seuraa kevään mittaan hyvinvointisuunnitelman etenemistä. Oleellista on ihmisten tavoittaminen ja se, että mahdollisimman monen hyvinvointia tuetaan.

12.

Ajankohtaisia asioita toimialoilta ja kaupunginkansliasta

Kaupungin edustajat kertoivat ajankohtaisina asioina vanhusneuvostolle:

- Kaupunginkanslia: Sote-lainsäädännön mukanaan tuoma järjestöyhteistyön kehittäminen ja siihen liittyvä neuvotteluelvoite on ajankohtainen. Tähän pyritään luomaan toimintamallia, jossa erilaiset yhteisöt laajasti ovat mukana. Tarkoituksena on, että kaupunki entistä paremmin avautuu erilaisille kumppanuusmahdollisuuksille. Asia viedään tiedoksi kaupunginvaltuustolle ja kytketään osaksi talousarvion suunnittelua. Asiaa voidaan esitellä vanhusneuvostolle syksyllä.
- Kulttuuri ja vapaa-aikatoimiala: Toimialan uudet nettisisällöt ikääntyneille esitellään neuvoston seuraavassa kokouksessa. Samalla kuullaan Lämpiö-hankkeesta. – Kulttuurin ja vapaa-aikatoimialan yhteistyö sotepe-toimialan suuntaan on tiivistä.
- Kaupunkiympäristötoimiala: kaupunkilaisilta tulee yhteydenottoja, jotka kertovat asumiseen liittyvän neuvonnan tarpeesta. Ikääntyneiden neuvola olisi hyvä idea.

Puheenjohtaja totesi, että vanhusneuvoston vaikuttamismahdollisuudet talousarviovalmisteluun ovat tärkeitä. Kysyttiin valmisteluajataulua v. 2024 osalta. [*Kaupungin verkkosivuilta löytyy kuvaus talouden suunnittelun ja päätöksenteon vuosirytmistä [esittely](#) ja [vuosikello](#) /siht. lisäys 23.1.]*

13.

Ajankohtaisia asioita järjestöistä ja seurakuntayhtymästä

Järjestöjen ja seurakuntayhtymän edustajat kertoivat ajankohtaisia asioita oman taustatahonsa osalta:

- Muistiyhdistys: Vapaaehtoistyö on tärkeää, mutta ei ole helppoa löytää vapaaehtoisia.
- Samrådet: Kokoontumistiloista on pula ja ne ovat kalliita. Kaupungin osuus tilojen vuokramenoista on pienentynyt. Seurakuntien tilat vähenevät. Järjestöille on tärkeää voida järjestää tapaamisia kerran kuussa, mutta se on taloudellinen kysymys.
- Seniorit: Sama huoli kuin edellä. Tuleeko seniorikeskusten tiloista maksullisia? Liikuntatiloja haluttaisiin käyttää päivisin, mutta niitä ei ole saatavilla. Liikunnan vetäjät ovat vapaaehtoisia. Mitä sote tuo tullessaan?
- Kunnalliset Eläkeläiset: Aivan sama huoli kuin edellä. Seniorikeskusten/palvelukeskusten aukioloajat ovat lyhyet, koska osa tiloista menee kiinni jo klo 15.
- Eläkkeensaajat: Sama huoli kuin edellä. Lisäksi huoli asiakasmaksuista, ulosotoista ja kohtuuhintaisten asuntojen puutteesta. HEJ-yhteistyötä kannattaa parantaa.
- Seurakuntayhtymä: tilanne on taloudellisesti vaikea ja se vaikuttaa paljon. Yhteistyöasioihin palataan vuoden aikana, otetaan käsittelyyn kokouksissa.

14.

Muut asiat

Vanhus- ja vammaisneuvostojen työvaliokunnat tapasivat 11.1.2023. Työvaliokunnan jäsenet kertoivat tapaamisen annista. Kyseessä oli ensimmäinen tapaaminen ja tutustumistilaisuus. Yhteisiä intressejä on esimerkiksi omaishoitoon liittyen. Yhteistyötä on tarkoitus jatkaa. Tapaamisesta on tehty muistiinpanot osallistujien käyttöön.

15.

Tiedotusasiat

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimialan edustaja neuvostossa vaihtuu. Jenni Räsänen palaa töihin 1.2. ja vanhempainvapaasijaisena toiminut Minna Kaattari palaa muihin toimialan tehtäviin. Kiitettiin puolin ja toisin hyvästä yhteistyöstä ja toivotettiin hyvää jatkoa.

Jade-yhteisön edustaja Susanna Lehtovaara jää äitiysvapaalle. Varahenkilönä ollut Eva Rönkkö tulee varsinaiseksi jäseneksi neuvostoon helmikuusta lähtien. Järjestö lähettää halituksensa kokousmuistion asiasta. Susanna ehdotti, että soten digiryhmään nimettäisiin joku muu neuvoston nykyisistä jäsenistä, mikäli edustajaa tarvitaan. - Kiitettiin puolin ja toisin hyvästä yhteistyöstä ja toivotettiin hyvää jatkoa.

Jussi Silvonen kertoi digitaalisen tunnistautumisen hankkeesta. Asiaan liittyvästä tunnuslukulaitteesta on tiedotustilaisuus 23.1.2023. Jussi suositteli katsomaan Vallin sivua, jossa on hyvät tiedot tähän liittyen. [Linkki](#) Digi- ja väestötietokeskuksen sivuille.

Olli Salin kertoi, että Digiystävä-hankkeesta on tullut loppuraportti. Hankkeella on hyvät tulokset. Loppuraportti lähetetään neuvoston jäsenille.

Torstaina 26.1. on osallistuvaa budjetointia koskeva tilaisuus vanhus- ja vammaisneuvostoille Oodissa. Kutsu on jaettu 3.1. Neuvoston jäsenistä ainakin kolme on ilmoittautunut.

16.

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.39.

Auni-Marja Vilavaara
Puheenjohtaja

Outi Paulig
Sihteeri

Vesa Paavonen

Päivi Riihilahti-Syvänen
Muistion tarkastajat